

De mensenrechten wogen toch zwaarder

Interview Reed Brody

De prooi van Reed Brody zit gevangen in het jagersnet. Het lijkt er echt op dat Tsjadische oud-dictator Habré zal worden berecht in Senegal.

Van onze verslaggever
Rob Vreeken

AMSTERDAM Het klinkt oneerbiedig, maar de dramatische climax van *The Dictator Hunter* is niet de vergadering van de Afrikaanse Unie, 2 juli 2006, waarop eindelijk wordt besloten dat de Tsjadische oud-dictator Hissène Habré in Senegal moet worden berecht voor zijn misdrijven.

Het is niet het bezoek van een van de slachtoffers van Habré aan de plek waar hij gevangen zat, een kleine cel waar hij met dertig anderen was samengeperst, waar de nog levenden hun rillende lijven een beetje warm hielden door te slapen op de lijken van degenen die al waren bezweken.

Het is evenmin het moment waarop Reed Brody, beroepsactivist van Human Rights Watch (HRW), en Souleuyman Guengueung, voorzitter van de organisatie van slachtoffers van Habré, oog in oog staan met de witte villa's aan de kust van Senegal waar de schurk al sinds 1990 in gerieflijke ballingschap leeft.

Het narratief hoogtepunt van deze documentaire van Klaartje Quirijns over de jarenlange jacht van Reed Brody op Hissène Habré is ongetwijfeld het telefoongesprek waarin de hoofdpersoon zijn nieuwe werkgever mededeelt dat hij toch maar afziet van die mooie baan in Genève.

Wat zijn vrouw daarvan vond?

Tsja, zegt Brody – op bezoek in Amsterdam – met een gepijnigde glimlach: dat zou je haar zelf moeten vragen. Echtgenote, zoontje en Brody zelf hadden zich zeer verheugd op hun verhuizing van New York naar Genève. Louise Arbour, Hoge Commissaris van de Mensenrechten van de Verenigde Naties, had de HRW-man gevraagd voor haar te komen werken. Interessant en belangrijk werk, eindelijk eens een serieus salaris, prima secundaire arbeidsvoorwaarden.

In de andere schaal van de balans lag zijn verknochtheid aan

Reed Brody

IDFA 2007

29 nov. 14.30 uur
30 nov. 22.00 uur
www.idfa.nl

Habrés slachtoffers, voor wie hij zich al die tijd uit de sloffen had gelopen, de mensenrechtenactivisten uit Tsjaad en Senegal die intussen vrienden waren geworden, bijna familie soms. En natuurlijk was er Brody's gedrevenheid. Hij had zijn tanden gezet in wat een testcase was voor Human Rights Watch. Na het precedent van Pinochet, aangeklaagd in Spanje, zocht HRW naar een zaak waarin een fatsoenlijk niet-westers land een plegger van misdrijven tegen de menselijkheid – dat wil zeggen de leider van een ander land – zou kunnen vervolgen op grond van het beginsel van universele jurisdictie. Dat werd de zaak-Habré.

'Toen ik werd gevraagd door Louise Arbour zaten we midden in een cruciale fase', zegt Brody. 'Ik vroeg haar een half jaar uitstel.' Die kreeg hij. Maar daarna was het nog steeds spannend. Zou Senegal instemmen met het uitleveringsverzoek van België, dat zich had opge-

worpen als internationaal rechter? Hij vroeg weer vier maanden uitstel. Arbour gaf hem zes weken.

Brody: 'Aan het eind daarvan zat ik in mijn eentje in onze kale flat in New York. Mijn vrouw en zoon waren op familiebezoek in Brazilië. De verhuisdienst van de VN had onze spullen al verscheept naar Genève. Ik had alleen nog een matras. Alles was geregeld. We hadden een school uitgezocht voor ons kind. Over een paar dagen zou ik beginnen.'

Brody ging niet. Daar in die lege flat, op zijn dooie eentje, hakte hij de knoop door en belde Louise Arbour: sorry, ik kom niet. Mensenrechten wogen zwaarder dan arbeidsvoorwaarden.

In de documentaire, waarin Brody van hot naar her wordt gevolgd op jacht naar zijn prooi, is te zien hoe Brody toch nog goedgemutst afscheid neemt van de VN-mensenrechtenchef. Dan legt hij de hoorn neer, kluipt peinzend op zijn wijsvinger en tuurt langdurig naar buiten.

'Ik heb geen spijt', zegt Brody nu. 'Ik vond dat ik deze mensen niet in de steek kon laten. Ze rekenden op mij. Ik had niet met mezelf kunnen leven als ik een andere keuze had gemaakt. Hiervoor ben ik activist geworden – om een verschil te kunnen maken.'